

รายงานการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอด โรงพยาบาลตราด

ลดาวลัย จันทร์แจ่ม, พย.ม. (สาขาการบริหารการพยาบาล)¹

อันธิกา คระระวานิช, วท.ม. (สาขาวิชาสรีรวิทยา)²

สุทธิวรรณ วงษ์ไทยวรรณ, พย.บ.³

^{1*}พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลตราด

ldawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอด โรงพยาบาลตราด เปรียบเทียบความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และแรงสนับสนุนทางสังคม ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน และปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอด โรงพยาบาลตราด กลุ่มตัวอย่างคือมารดาที่มีบุตรอายุ 6 เดือน ถึง 1 ปี ที่นำบุตรมารับบริการฉีดวัคซีนที่ศูนย์สุขภาพชุมชนเมือง โรงพยาบาลตราด สาขาวัดไผ่ล้อม (ศสม. วัดไผ่ล้อม) จำนวน 102 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และแรงสนับสนุนทางสังคม ความเที่ยงตรงของเนื้อหาแบบประเมินความรู้เรื่อง การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และแรงสนับสนุนทางสังคม เท่ากับ 0.96, 0.98 และ 0.98 ตามลำดับ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เท่ากับ 0.86 ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และแรงสนับสนุนทางสังคมเท่ากับ 0.90 และ 0.95 ตามลำดับ เก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 9 ตุลาคม ถึง 30 พฤศจิกายน 2566 วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ Independent t-test, Chi-Square test และ Odds Ratio

ผลการวิจัย พบว่า มารดาหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวครบ 6 เดือนร้อยละ 43.14 ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแรงสนับสนุนทางสังคม ระหว่างกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือนและกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 มารดาหลังคลอดที่มีความรู้สูงจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวครบ 6 เดือน มากกว่า 2.738 เท่าของมารดาหลังคลอดที่มีความรู้ต่ำ-ปานกลาง

ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนการพยาบาล จัดโครงการให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ให้ประสบความสำเร็จต่อไป

คำสำคัญ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน มารดาหลังคลอด

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นมแม่เป็นอาหารที่ดีที่สุดสำหรับทารก (Kofi, Enoch & Francis, 2023) เพราะนมแม่มีสารอาหารครบถ้วน (Complete nutrient) มากกว่า 200 ชนิดที่สำคัญและมีสารอื่นนอกเหนือไปจากสารอาหาร เช่น ฮอร์โมน เอ็นไซม์ ภูมิคุ้มกันโรคติดเชื้อ ทารกที่ได้รับนมแม่จะมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ จึงยังไม่มีอาหารชนิดใดที่จะสามารถพัฒนาขึ้นมาทดแทนให้ทัดเทียมนมแม่ได้ (นิตยา สีนสุกใส, 2557) นอกจากนี้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ยังช่วยวางแผนครอบครัวตามธรรมชาติ ลดความเสี่ยงต่อการตกเลือดหลังคลอด ช่วยให้มดลูกเข้าอู่เร็วขึ้น ลดโอกาสการเกิดมะเร็ง โรคระดุกพรุน ประหยัดรายจ่ายของครอบครัว นมแม่จึงเป็นอาหารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับใช้เลี้ยงทารก (เกรียงศักดิ์ จีระแพทย์, 2565)

ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขได้ให้ความสนใจต่อการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีการรณรงค์ส่งเสริมให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยหลังคลอดครบ 6 เดือน และเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้นานที่สุดตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก (WHO) ที่ว่า “เด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึง 6 เดือนควรได้กินนมแม่อย่างเดียว และกินนมแม่ควบคู่อาหารตามวัยจนถึงอายุ 2 ปีหรือนานกว่านั้น” มีการตั้งเป้าหมายในปี 2568 ไว้ว่า “ร้อยละของเด็กแรกเกิด - ต่ำกว่า 6 เดือนกินนมแม่อย่างเดียวอย่างน้อยร้อยละ 50” แต่ในประเทศไทย ปี 2565 เท่ากับร้อยละ 28.6 ยังไม่ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ (กรมอนามัย, 2566) โดยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวย 6 เดือน คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว (สมชาย โควพัฒนาพานิช, 2558) 2) ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่ามารดาที่มีความรู้ระดับดีมีโอกาสให้นมแม่อย่างเดียวยมากกว่ามารดาที่มีความรู้ต่ำ 0.275 เท่า (Mardhika et al., 2022) ดังนั้นการได้รับความรู้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ 3)ทัศนคติ มารดาที่มีทัศนคติที่ดีจะไม่เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับภาพลักษณ์ จะเลือกเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และมีระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่นานขึ้น (สินี กะราลัยและคณะ, 2564; Nada A., 2021) 4) ปัจจัยด้านสังคม เป็นการคล้อยตามผู้ที่อยู่ใกล้ชิดในครอบครัว คือสามี ย่า ยาย หรือญาติที่เป็นผู้หญิงจะมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ส่งเสริมหรือขัดขวางการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ครบ 6 เดือน (อิงหทัย คำจตุติ และ ศศิกันต์ กาละ, 2565) ปัจจัยด้านสังคมยังเกี่ยวข้องกับพยาบาล พบว่ามารดาที่สามารถขอคำปรึกษาจากพยาบาลเกี่ยวกับปัญหาเรื่องนมแม่ได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ครบ 6 เดือน (จิรนนท์ วีรกุล, 2559) จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวย 6 เดือนมีหลายประการ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนขับเคลื่อนและสร้างสังคมนมแม่อย่างยั่งยืน เพื่อให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวย 6 เดือน ในประเทศไทยประสบความสำเร็จ

โรงพยาบาลตราด ดำเนินงานตามนโยบายสายใยรักแห่งครอบครัว ซึ่งให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้มารดาหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กิจกรรมประกอบด้วย การให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัว และการปฏิบัติตัวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เริ่มตั้งแต่ในระยะตั้งครรภ์จนถึงหลังคลอด และรณรงค์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเคร่งครัด ในปีงบประมาณ 2564, 2565 และ 2566 มีผู้ใช้บริการคลอดที่โรงพยาบาลตราด จำนวน 1,841, 1,647 และ 1,663 ตามลำดับ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ โรงพยาบาลตราด, 2566) จากการทบทวนปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่า 1) มารดาหลังคลอดในเขตอำเภอเมือง เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวย 6 เดือน ปีงบประมาณ พ.ศ.2564 – 2566 เท่ากับร้อยละ 49.51, 49.54 และ 50.38 ตามลำดับ (ทะเบียนตัวชี้วัด โรงพยาบาลตราด, 2566) ซึ่งผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด คือ เป้าหมาย ร้อยละ 30 โดยในปี 2568 เป้าหมาย ร้อยละ 50 จึงยังเสี่ยงที่จะไม่ได้ตามเกณฑ์ 2) ปัจจุบันคลินิกนมแม่เปิดบริการไม่ต่อเนื่อง จากการขาดแคลน อัตรากำลังพยาบาลประจำ การสอนความรู้เกี่ยวกับเรื่องนมแม่เป็นพยาบาลที่ไม่มีความรู้เฉพาะทาง คำแนะนำ ทั้งทฤษฎีและการสอนปฏิบัติส่วนใหญ่จะได้รับจากพยาบาลที่ดูแลผู้ป่วยหลังคลอดที่ผ่านการอบรมความรู้ระยะสั้น

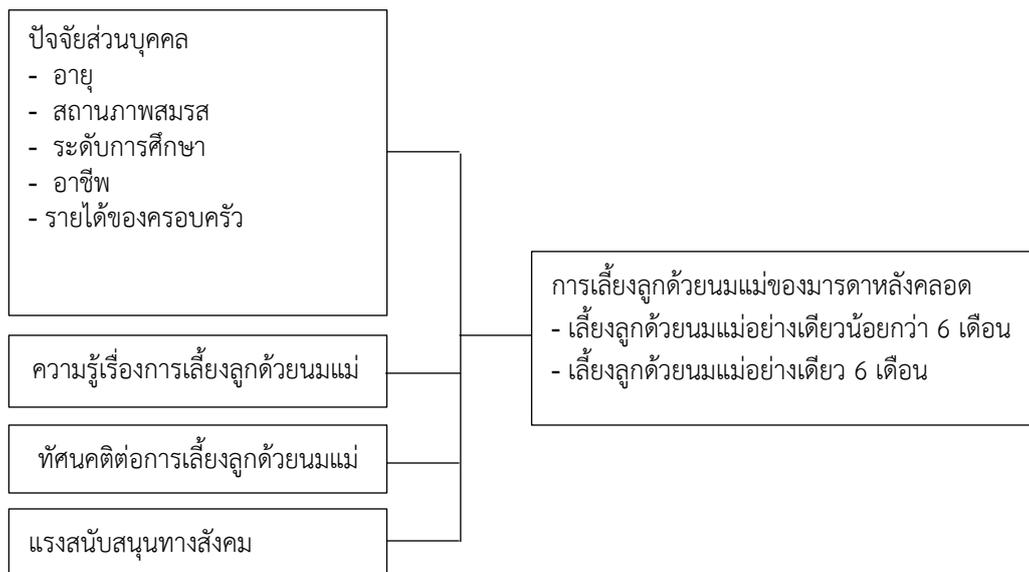
ยังไม่มีระบบมารองรับปัญหา เพื่อส่งเสริมให้มารดาหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นไปตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุข จึงศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนางานให้เกิดความยั่งยืนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และแรงสนับสนุนทางสังคม ระหว่างกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวอย่างน้อยกว่า 6 เดือน และกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วย อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์และมีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด ตามกรอบแนวคิด ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประเภทของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and sample) คือมารดาหลังคลอด ที่คลอดบุตรโรงพยาบาลตราด และนำบุตรที่มีอายุอยู่ในช่วง 6 เดือน – 1 ปี (บุตรคลอด เดือน พฤศจิกายน 2565 ถึง พฤษภาคม 2566) มารับบริการ นิตวักซินที่แผนกสุขภาพเด็กดี ศูนย์สุขภาพชุมชนเมือง โรงพยาบาลตราด สาขา วัดไผ่ล้อม (ตสม.วัดไผ่ล้อม) จำนวนทั้งหมด 325 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้การคำนวณโปรแกรม G Power Version 3.1.9.7 โดยกำหนดค่ากำลังทดสอบ (Power analysis) ที่ระดับนัยสำคัญ (ค่า α) เท่ากับ 0.05 อำนาจการทดสอบ (Power of the test) เท่ากับ 0.80 และขนาดอิทธิพลขนาดกลาง (Medium effect size) เท่ากับ 0.5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 102 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือก (inclusion criteria) คือ 1) เข้าร่วมงานวิจัยด้วยความสมัครใจ 2) เป็นมารดาหลังคลอดที่ไม่มีข้อห้ามในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และบุตรมีสุขภาพแข็งแรงดีอยู่ด้วยกัน 3) อ่านเขียนภาษาไทยได้และสามารถสื่อสารให้เข้าใจด้วยภาษาไทย

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria) ไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ครบถ้วน เช่น เครียด บุตรร้องไห้มาก เป็นต้น

เครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการทบทวนวรรณกรรมและจากแบบประเมินทัศนคติของ IOWA (The Iowa Infant Feeding Attitude Scale : IIFAS) (ภาวีน พัวพรพงษ์, 2566) ประกอบด้วย 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลเรื่อง อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวและระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เป็นข้อคำถามชนิดเลือกคำตอบ ถูก ผิด จำนวน 15 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนน ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดให้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เป็นชนิด Likert Scale 5 ระดับ เป็นข้อคำถามด้านบวกทั้งหมด จำนวน 15 ข้อ น้อยที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงมากที่สุดให้ 5 คะแนน

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคม เป็นชนิด Likert Scale 5 ระดับ เป็นข้อคำถามด้านบวกทั้งหมด จำนวน 15 ข้อ น้อยที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงมากที่สุดให้ 5 คะแนน

ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ใช้เกณฑ์การแบ่งระดับแบบอิงเกณฑ์ตามแนวคิดของ Bloom (Bloom et al., 1971) คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 หมายถึง ระดับต่ำ คะแนนอยู่ระหว่าง ร้อยละ 60 – 79 หมายถึง ระดับปานกลาง คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป หมายถึงระดับสูง ทัศนคติ และแรงสนับสนุนทางสังคม ใช้เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนแบบอิงกลุ่มของ Best (Best, 1977) คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง ระดับต่ำ คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.67 หมายถึง ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.68 – 5.00 หมายถึง ระดับสูง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลทางสูติกรรม ด้านการวิจัยและด้านการใช้ภาษา โดยทดสอบดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence : IOC) แบบสอบถามความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แบบสอบถามทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคม ได้ค่าเท่ากับ 0.96, 0.98 และ 0.98 ตามลำดับ

2. ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขภาษาและเนื้อหาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลอง (Try out) กับมารดาหลังคลอดที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 (Polit, et al., 2001) ทดสอบแบบสอบถามความรู้ ใช้วิธีคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน 20 (KR-20) ได้ค่าเท่ากับ 0.86 ทดสอบแบบสอบถามทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคมใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.90 และ 0.95 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิ์ ผ่านการรับรองจริยธรรมในมนุษย์เลขที่ 21/66 ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2566

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ภายหลังจากได้รับการรับรองจริยธรรมในมนุษย์แล้ว เก็บข้อมูล ศสม. วัดไผ่ล้อม ทุกวันพฤหัสบดี สัปดาห์ที่ 2 และ 4 ของเดือน เวลา 13.00 – 16.00 น. ระหว่างวันที่ 9 ตุลาคม 2566 ถึง – 30 พฤศจิกายน 2566 ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ตลอดจนชี้แจงสิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย 2) เมื่อเข้าร่วมงานวิจัย ให้ลงนาม

ยินยอม 3) ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เก็บเป็นความลับและทำลายข้อมูลเมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเรียบร้อยแล้ว ตามข้อกำหนดของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2564

4) ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้จะนำเสนอในภาพรวมและนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์ของข้อมูล จำนวน 102 ชุด คิดเป็น 100% วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

1. สถิติเชิงพรรณนา ใช้วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติวิเคราะห์

2.1 Independent Sample t – test เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะคิดต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแรงสนับสนุนทางสังคม ระหว่างกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือนและกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน

2.2 Chi-square test ทดสอบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอด โรงพยาบาลตราด

2.3 Odds Ratio ทดสอบขนาดความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว จำนวนและอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน และความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะคิดต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และแรงสนับสนุนทางสังคม ระหว่างกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือน และกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะคิดต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และแรงสนับสนุนทางสังคม กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน และปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว จำนวนและอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน และความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด

จากการศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่มารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด อายุ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี ร้อยละ 40.2 รองลงมาคือมีอายุ 31 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 33.3 สถานภาพคู่ ร้อยละ 81.4 ระดับการศึกษา ปวส./มัธยมศึกษา ร้อยละ 48.0 อาชีพรับจ้างทั่วไป/เกษตรกรมากที่สุด ร้อยละ 45.1 และรายได้อยู่ระหว่าง 10,001–20,000 บาท ร้อยละ 50.0 มารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด จำนวน 102 คน เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือน จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 56.9 และเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 ปัจจัยด้าน อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด ดังแสดงใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ของ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวระหว่างกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือน และกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน (N=102)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (ร้อยละ)			χ^2	p-value
	น้อยกว่า 6 เดือน (N=58)	อย่างเดียว 6 เดือน (N=44)	รวม		
อายุ					
≤25 ปี	22 (21.6%)	19 (18.6%)	41 (40.2%)		
26 – 30 ปี	14 (13.7%)	13 (12.7%)	27 (26.5%)		
31 ปีขึ้นไป	22 (21.6%)	12 (11.8%)	34 (33.3%)		
รวม	58 (56.9%)	44 (43.1%)	102 (100%)	1.301	.552
สถานภาพสมรส					
คู่	46 (45.1%)	37 (36.3%)	83 (81.4%)		
หม้าย	12 (11.8%)	7 (6.9%)	19 (18.6%)		
รวม	58 (56.9%)	44 (43.1%)	102 (100%)	0.377	.539
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	16 (15.7%)	10 (9.8%)	26 (25.5%)		
มัธยมศึกษา/ปวช.	26 (25.5%)	23 (22.5%)	49 (48.0%)		
อนุปริญญา/ปวส./ปริญญาตรีขึ้นไป	16 (15.7%)	11 (10.8%)	27 (26.5%)		
รวม	58 (56.9%)	44 (43.1%)	102 (100%)	0.584	.747
อาชีพ					
แม่บ้าน/นักเรียน/นักศึกษา	17 (16.7%)	14 (13.7%)	31 (30.4%)		
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/ ข้าราชการ-รัฐวิสาหกิจ	15 (14.7%)	10 (9.8%)	25 (24.5%)		
รับจ้างทั่วไป/เกษตรกร	26 (25.5%)	20 (19.6%)	46 (45.1%)		
รวม	58 (56.9%)	44 (43.1%)	102 (100%)	0.154	.926
รายได้ของครอบครัว					
ต่ำกว่า 10,000 บาท	14 (13.7%)	17 (16.7%)	31 (30.4%)		
10,001 – 20,000 บาท	33 (32.4%)	18 (17.6%)	51 (50.0%)		
20,001 บาทขึ้นไป	11 (10.8%)	9 (8.8%)	20 (19.6%)		
รวม	58 (56.9%)	44 (43.1%)	102 (100%)	3.038	.219

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และแรงสนับสนุนทางสังคม ระหว่างกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือน และกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอด โรงพยาบาลตราด

1. จากการศึกษา พบว่า กลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือน มีความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง (ร้อยละ 71.7) โดยกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือน มีการตอบคำถามถูกมากที่สุด ในรายข้ออันดับแรก คือ ภายหลังลูกดูดนมจนอิ่มแล้ว ควรไล่ลมให้ลูกทุกครั้ง เพื่อป้องกันอาการท้องอืด (ร้อยละ 89.7) รองลงมาคือ นมแม่ไม่ทำให้ทารกท้องผูก เพราะย่อยง่าย (ร้อยละ 86.2) และระยะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แม่ไม่ควรดื่มน้ำชา กาแฟ (ร้อยละ 84.5) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนมีความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยรวมอยู่ใน ระดับสูง (ร้อยละ 81.8) โดยกลุ่มที่เลี้ยงลูก

ด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน มีการตอบคำถามถูกมากที่สุดในระดับแรก คือ ทำการให้นมของแม่แบ่งได้เป็น ทำนั่งและทำนอน และระยะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แม่ไม่ควรตึมน้ำชา กาแฟ (ร้อยละ 90.9) รองลงมา คือ นมแม่ไม่ ทำให้ทารกท้องผูก เพราะย่อยง่าย และการที่แม่ได้เห็นได้ยินเสียงและได้กอดสัมผัสทารกสามารถกระตุ้น การหลั่งน้ำนมได้ (ร้อยละ 88.6) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร้อยละ และระดับของความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นรายข้อ และโดยรวมระหว่างกลุ่มที่ เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือน และ กลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน (N=102)

ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	น้อยกว่า 6 เดือน		อย่างเดียว 6 เดือน	
	(N=58) ร้อยละ	ระดับ	(N=44) ร้อยละ	ระดับ
1. ทำการให้นมของแม่แบ่งได้เป็นทำนั่งและทำนอน	82.8	สูง	90.9	สูง
2. นมแม่ไม่ทำให้ทารกท้องผูก เพราะย่อยง่าย	86.2	สูง	88.6	สูง
3. แม่ควรให้ลูกดูดนมทั้งสองเต้า โดยเริ่มให้ดูดจากข้าง ที่ดูดค้างไว้จากครั้งที่แล้วเสมอ เพื่อให้ต่อมน้ำนม สร้างน้ำนมได้เท่ากันทั้งสองข้าง	75.9	ปานกลาง	86.4	สูง
4. เมื่อแม่มีอาการเต้านมคัดตึง ควรให้ลูกดูดนมแม่ และต้องบีบออก	62.1	ปานกลาง	75.0	ปานกลาง
5. ระยะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แม่ไม่ควรตึมน้ำชา กาแฟ	84.5	สูง	90.9	สูง
6. แม่ที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งเต้านม น้อยกว่าแม่ที่เลี้ยงลูกด้วยนมผสม	56.9	ต่ำ	79.5	ปานกลาง
7. ภายหลังให้นมแม่ ไม่ต้องให้ลูกกินน้ำตาม เพื่อ ล้างคราบนมในปากลูก	56.9	ต่ำ	81.8	สูง
8. การที่แม่ได้เห็นได้ยินเสียงและได้กอดสัมผัสทารก สามารถกระตุ้นการหลั่งน้ำนมได้	79.3	ปานกลาง	88.6	สูง
9. หากแม่ดึงหัวนมออกจากปากลูกในขณะที่ลูกดูดนม จะทำให้หัวนมแตก	62.1	ปานกลาง	77.3	ปานกลาง
10. แม่ที่มีเต้านมใหญ่จะมีน้ำนมเท่ากับแม่ที่มี เต้านมเล็ก	74.1	ปานกลาง	75.0	ปานกลาง
11. ความเครียดของแม่จะทำให้ให้น้ำมน้อยกว่าปกติ	75.9	ปานกลาง	84.1	สูง
12. ภายหลังลูกดูดนมจนอิ่มแล้ว ควรไล่ลมให้ลูกเรอ ทุกครั้งเพื่อป้องกันอาการท้องอืด	89.7	สูง	86.4	สูง
13. นมแม่สามารถบีบใส่ขวดหรือถุงเก็บน้ำนม แล้ว นำไปแช่ในตู้เย็นหากต้องการนำมา ให้บุตรให้ นำมาทั้งถุงหรือทั้งขวด แช่น้ำอุ่นให้หายเย็น น้ำนม ที่เหลือจากลูกดูดแล้ว ไม่สามารถเก็บใส่ตู้เย็นไว้ ใช้ได้ต่อ	39.7	ต่ำ	63.6	ปานกลาง
14. ขณะให้ลูกดูดนมควรให้เหงือกลูกกดบริเวณ ลานนม น้ำนมจึงจะไหลดี	77.6	ปานกลาง	79.5	ปานกลาง
15. เมื่อลูกหลับเกิน 3 - 4 ชั่วโมง ควรปลุกลูกดูดนม	72.4	ปานกลาง	75.0	ปานกลาง
โดยรวม	71.7	ปานกลาง	81.8	สูง

2. จากการศึกษา พบว่า กลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือน มีทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.93, SD = 0.58$) โดยมีทัศนคติอยู่ในระดับสูงอันดับแรก คือ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 4.41, SD = 0.70$) และ นมแม่เป็นอาหารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับทารก ($\bar{X} = 4.41, SD = 0.68$) รองลงมาคือ นมแม่ย่อยง่ายกว่านมผสม ($\bar{X} = 4.38, SD = 0.69$) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน มีทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.23, SD = 0.57$) โดยมีทัศนคติอยู่ในระดับสูงอันดับแรก คือ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 4.61, SD = 0.58$) รองลงมา คือ นมแม่เป็นอาหารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับทารก ($\bar{X} = 4.57, SD = 0.59$) และ นมแม่ช่วยลดการเป็นโรคมุมิแพ้ของลูก ($\bar{X} = 4.52, SD = 0.69$) ตามลำดับ ดังแสดงใน ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นรายข้อและโดยรวมระหว่างกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือนและกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน (N=102)

ทัศนคติ	น้อยกว่า 6 เดือน (N=58)			อย่างเดียว 6 เดือน(N=44)		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. สารอาหารในนมแม่ 6 เดือนแรก มีเพียงพอสำหรับการเจริญเติบโตของลูกโดยไม่ต้องให้ อาหารเสริมอื่นเพิ่ม	3.81	1.05	สูง	4.39	0.87	สูง
2. การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สะดวกกว่าการเลี้ยงลูกด้วยนมผสม	3.59	1.14	ปานกลาง	4.09	1.12	สูง
3. การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพิ่มสายสัมพันธ์ระหว่างแม่ลูก	4.10	1.02	สูง	4.48	0.95	สูง
4. นมแม่มีธาตุเหล็กที่เพียงพอสำหรับลูก	3.95	1.08	สูง	4.25	1.10	สูง
5. การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่มีผลทำให้เต้านมหย่อนคล้อย	3.40	0.81	ปานกลาง	3.59	0.87	ปานกลาง
6. การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือน อาจมีอุปสรรคต่างๆ แต่มีความตั้งใจที่จะทำให้ได้	3.66	0.93	ปานกลาง	4.11	1.06	สูง
7. การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีประโยชน์ทั้งต่อตัวมารดาและลูก	4.09	0.98	สูง	4.39	0.97	สูง
8. มารดาสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานที่สาธารณะได้ เช่น ร้านอาหาร	3.50	0.94	ปานกลาง	3.77	1.09	สูง
9. ลูกที่เลี้ยงด้วยนมแม่มีสุขภาพดีกว่าลูกที่เลี้ยงด้วยนมผสม	3.91	1.05	สูง	4.09	1.05	สูง
10. การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย	4.41	0.70	สูง	4.61	0.58	สูง
11. การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่ทำให้ความรู้สึกทางเพศลดลง	3.78	0.77	สูง	3.93	0.79	สูง
12. นมแม่เป็นอาหารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับทารก	4.41	0.68	สูง	4.57	0.59	สูง
13. นมแม่ย่อยง่ายกว่านมผสม	4.38	0.69	สูง	4.50	0.63	สูง
14. นมแม่ช่วยลดการเป็นโรคมุมิแพ้ของลูก	4.29	0.75	สูง	4.52	0.69	สูง
15. การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะทำให้แม่มีรูปร่างไม่อ้วน	3.76	0.78	สูง	4.16	0.83	สูง
โดยรวม	3.93	0.58	สูง	4.23	0.57	สูง

3. จากการศึกษา พบว่า กลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือน มีแรงสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.10, SD = 0.61$) โดยมีแรงสนับสนุนทางสังคมสูง 3 อันดับแรก คือ พยาบาลแนะนำให้ท่านเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว นาน 6 เดือน ($\bar{X} = 4.28, SD = 0.67$) รองลงมา คือ พยาบาลให้คำแนะนำเกี่ยวกับประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และวิธีการให้นม ($\bar{X} = 4.24, SD = 0.76$) 3) และได้รับเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากพยาบาล หรือเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 4.17, SD = 0.62$) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน มีแรงสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.39, SD = 0.54$) โดยมีแรงสนับสนุนทางสังคมสูง 3 อันดับแรก คือ พยาบาลแนะนำให้ท่านเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว นาน 6 เดือน ($\bar{X} = 4.57, SD = 0.54$) รองลงมา คือ สามีหรือญาติสนับสนุนให้ท่านเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ($\bar{X} = 4.55, SD = 0.66$) และ สามีหรือญาติช่วยจัดเตรียมอาหาร/เครื่องต้มที่มีประโยชน์ให้ท่านรับประทานเพื่อสร้างน้ำนม ($\bar{X} = 4.52, SD = 0.69$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของแรงสนับสนุนทางสังคมเป็นรายข้อและโดยรวม ระหว่างกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือนและกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน (N=102)

แรงสนับสนุนทางสังคม	น้อยกว่า 6 เดือน (N=58)			อย่างเดียว 6 เดือน(N=44)		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. พยาบาลให้คำแนะนำเกี่ยวกับประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และวิธีการให้นมแก่ท่าน	4.24	0.76	สูง	4.41	0.73	สูง
2. พยาบาลแนะนำให้ท่านเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือน	4.28	0.67	สูง	4.57	0.54	สูง
3. ท่านได้รับเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากพยาบาล หรือเจ้าหน้าที่	4.17	0.62	สูง	4.43	0.66	สูง
4. พยาบาลแนะนำท่านไม่ให้ใช้นมขวดและหัวนมหลอกแก่ลูก	4.00	0.70	สูง	4.05	0.81	สูง
5. พยาบาลแนะนำช่องทางให้ติดต่อเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	4.02	0.66	สูง	4.34	0.74	สูง
6. พยาบาลเตือนและกระตุ้นให้ท่านให้นมบุตรบ่อยๆ ทุก 2-3 ชั่วโมงหรือเมื่อลูกต้องการ	4.12	0.75	สูง	4.43	0.66	สูง
7. พยาบาลกล่าวชมเชยเมื่อท่านให้นมลูกได้อย่างถูกวิธี	4.00	0.82	สูง	4.23	0.77	สูง
8. พยาบาลให้คำแนะนำแก่ท่านเป็นอย่างดีเมื่อท่านมีปัญหาเกี่ยวกับการให้นมลูก	4.12	0.73	สูง	4.41	0.66	สูง
9. สามีหรือญาติสนับสนุนให้ท่านเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	4.05	0.74	สูง	4.55	0.66	สูง
10. สามีหรือญาติช่วยจัดเตรียมอาหาร/เครื่องดื่มที่มีประโยชน์ให้ท่านรับประทานเพื่อสร้างน้ำนม	4.14	0.78	สูง	4.52	0.69	สูง
11. สามีหรือญาติช่วยเหลือในการจัดสถานที่และคอยช่วยเหลือในขณะที่ท่านกำลังให้นมลูก	4.05	0.83	สูง	4.41	0.76	สูง
12. สามีหรือญาติแนะนำให้ท่านพักผ่อนและทำจิตใจให้สบาย	4.09	0.80	สูง	4.30	0.73	สูง
13. สามีหรือญาติพูดและให้กำลังใจท่านในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	4.16	0.77	สูง	4.43	0.76	สูง
14. สามีหรือญาติสนใจรับฟังปัญหาของท่านเกี่ยวกับการให้นมลูก	4.07	0.81	สูง	4.30	0.79	สูง
15. สามีหรือญาติช่วยเหลือในการทำกิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้ท่านให้นมลูกได้อย่างเต็มที่ เช่นช่วยซักผ้าอ้อม	4.05	0.87	สูง	4.50	0.79	สูง
โดยรวม	4.10	0.61	สูง	4.39	0.54	สูง

4. จากการศึกษาการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 3.291$, $p\text{-value} = .001$) ทักษะติดต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.204$, $p\text{-value} = .030$) แรงสนับสนุนทางสังคม กลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.290$, $p\text{-value} = .024$) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แรงสนับสนุนทางสังคม ระหว่างกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือน และกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน (N=102)

ปัจจัย	\bar{X}	SD	df	t-test	p-value
ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่					
น้อยกว่า 6 เดือน	10.76	2.00	100	3.291	.001*
อย่างเดียว 6 เดือน	12.23	2.50			
ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่					
น้อยกว่า 6 เดือน	59.27	8.76	100	2.204	.030*
อย่างเดียว 6 เดือน	63.13	8.74			
แรงสนับสนุนทางสังคม					
น้อยกว่า 6 เดือน	61.68	9.12	100	2.290	.024*
อย่างเดียว 6 เดือน	65.68	8.15			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แรงสนับสนุนทางสังคม กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน และปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด

1. จากการศึกษา พบว่า ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอด โรงพยาบาลตราด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 6.912$, p-value = .032) ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และแรงสนับสนุนทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด ดังแสดงใน ตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แรงสนับสนุนทางสังคม กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอด โรงพยาบาลตราด (N=102)

ปัจจัย	จำนวน (ร้อยละ)			χ^2	p-value
	น้อยกว่า 6 เดือน (N=58)	อย่างเดียว 6 เดือน (N=44)	รวม		
ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่					
ต่ำ	11 (10.8%)	7 (6.9%)	18 (17.6%)		
ปานกลาง	20 (19.6%)	6 (5.9%)	26 (25.5%)		
สูง	27 (26.5%)	31 (30.4%)	58 (26.5%)		
รวม	58 (56.9%)	44 (43.1%)	102 (100%)	6.912	.032*
ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่					
ปานกลาง	18(17.7%)	7 (6.8%)	25(24.5%)		
สูง	40 (39.2%)	37 (36.3%)	77 (75.5%)		
รวม	58 (56.9%)	44 (43.1%)	102 (100%)	3.094	.079
แรงสนับสนุนทางสังคม					
ปานกลาง	14 (13.7%)	6 (5.9%)	20 (19.6%)		
สูง	44 (43.2%)	38 (37.2%)	82 (80.4%)		
รวม	58 (56.9%)	44 (43.1%)	102 (100%)	1.750	.186

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จากการศึกษา ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอด โรงพยาบาลตราด เมื่อแบ่งระดับความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 2 ระดับ คือ กลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือน มีความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ระดับสูงร้อยละ 46.55 และระดับ ต่ำ-ปานกลาง ร้อยละ 53.45 ส่วน กลุ่มเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวครบ 6 เดือนมีความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ระดับสูง ร้อยละ 70.45 และระดับ ต่ำ-ปานกลาง ร้อยละ 29.55 ตามลำดับ เมื่อนำมาหาขนาดความสัมพันธ์ พบว่า มารดาหลังคลอดที่มีความรู้สูงจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวครบ 6 เดือน มากกว่า 2.738 เท่าของมารดาหลังคลอดที่มีความรู้ ต่ำ-ปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ขนาดความสัมพันธ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ระหว่างกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือน และกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน N=102)

ระดับความรู้	น้อยกว่า 6 เดือน (N=58)		อย่างเดียว 6 เดือน (N=44)		Odds Ratio	95 %CI	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		lower	upper
ต่ำ-ปานกลาง	31	53.45	13	29.55			
สูง	27	46.55	31	70.45			
รวม	58	100	44	100	2.738	1.196	6.266

อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive Research) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ที่ทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแรงสนับสนุนทางสังคม ระหว่างกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว น้อยกว่า 6 เดือน และกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ด้วยสถิติวิเคราะห์ Independent t - test หาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ที่ทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแรงสนับสนุนทางสังคม กับกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนด้วยสถิติ Chi - Square test และหาขนาดความสัมพันธ์ที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ด้วยสถิติ Odds Ratio อภิปรายผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาหลังคลอด โรงพยาบาลตราด พบร้อยละ 43.14 เป็นการเก็บข้อมูล สถานที่เดียวในเขต อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด คือ ศูนย์สุขภาพชุมชนเมือง โรงพยาบาลตราด สาขาวัดไผ่ล้อม (ศสม.วัดไผ่ล้อม) ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน มีแนวโน้มต่ำกว่า ค่าเป้าหมายตัวชี้วัดกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 50 ในปี พ.ศ. 2568 (กรมอนามัย, 2566) เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของงานวิจัยนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สินี กะราลัยและคณะ (2564) พบว่า มารดาหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เฉลี่ยแค่ 3.25 เดือน และงานวิจัยของ อิงหทัย คำจตุติ และศศิกันต์ กาละ (2565) พบว่า มีเพียงร้อยละ 40 ที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ครบ 6 เดือน ดังนั้นหากไม่ได้รับการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อย่างเหมาะสม อาจมีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวครบ 6 เดือนเพิ่มขึ้น ปัจจัย ด้านอายุ, สถานภาพสมรส, ระดับการศึกษา, อาชีพและรายได้ของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อย่างเดียว 6 เดือน เนื่องมาจากความแตกต่างด้านภูมิภาค พื้นที่ ขนบธรรมเนียมประเพณีมีความพร้อมทางด้านสภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ รายได้ การจุนเจือช่วยเหลือกันในหมู่ญาติพี่น้อง ตั้งแต่ระยะฝากครรภ์ จนกระทั่งถึงหลังคลอด แตกต่างจากผลการวิจัยที่ผ่านมา ของสมชาย โอวัฒนาพานิช (2558) ที่ศึกษาในโรงพยาบาลพระนารายณ์ มหาราช จังหวัดลพบุรี พบว่า การศึกษา อาชีพ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การศึกษาวิจัยของ ภัทรพร ชูประพันธ์, วิภา เทียงธรรม และปาหนัน พิษยภิญโญ (2557) ศึกษาในมารดา

หลังคลอดภาคกลางตอนล่าง พบว่า อายุและระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน และการศึกษาวิจัยของ เจตพล แสงกล้าและ ภาณี วงษ์เอก (2557) ที่ศึกษาใน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า อาชีพและรายได้มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว

2. เมื่อเปรียบเทียบความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะคิดต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และแรงสนับสนุนทางสังคม ระหว่างกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือน และกลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ากลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะคิดต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และแรงสนับสนุนทางสังคม สูงกว่ากลุ่มที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือน

ด้านความรู้ ทั้ง 2 กลุ่มมีความรู้มากที่สุด ในเรื่องนมแม่ไม่ทำให้ทารกท้องผูกเพราะย่อยง่าย เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการดูแลลูกโดยตรง จึงให้ความสนใจมากที่สุดขณะให้คำแนะนำ และการหาความรู้เพิ่มเติมเองซึ่งปัจจุบันการเข้าถึงสืบค้นข้อมูลทำได้ง่ายและมีความน่าเชื่อถือ ส่วนความรู้ที่ตอบไม่ถูกมากที่สุดตรงกันทั้ง 2 กลุ่มคือ นมแม่สามารถบีบใส่ขวดหรืออุ้งเก็บน้ำนมแล้วนำไปแช่ในตู้เย็นหากต้องการนำมาให้บุตรให้นำมาทั้งถุงหรือทั้งขวดแช่น้ำอุ่นให้หายเย็น น้ำนมที่เหลือจากลูกดูดแล้วไม่สามารถเก็บใส่ตู้เย็นไว้ใช้ได้ต่อ ซึ่งในทางปฏิบัติที่ถูกต้องต้องแบ่งออกมาแช่น้ำอุ่นให้หายเย็นเท่าที่ต้องการ หากเหลือให้ทิ้งเนื่องจากอาจเกิดการปนเปื้อนทำให้ทารกท้องเสียได้ (นิตยา สีนสุกใส, 2557)

ด้านทัศนคติ ทั้ง 2 กลุ่ม มีทัศนคติสูง เรื่อง นมแม่เป็นอาหารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับทารกและนมแม่ย่อยง่ายกว่านมผสม แสดงให้เห็นว่าทั้ง 2 กลุ่มให้ความสำคัญกับนมแม่ ดังนั้น ในการวิเคราะห์ปัญหาหากสามารถแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น จะเพิ่มอัตราการดื่มนมแม่หลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ครบ 6 เดือนได้ ส่วน ทัศนคติต่ำที่สุดคือ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่มีผลทำให้เต้านมหย่อนคล้อย จึงจำเป็นต้องปรับทัศนคติด้านนี้ โดยจัดทำการ์ตูนลูกที่ถูกต้อง หากมารดาหลังคลอดให้นมในท่าที่ถูกต้องจะไม่มีผลให้เกิดปัญหาดังกล่าว (เกรียงศักดิ์ จีระแพทย์, 2565)

ด้านแรงสนับสนุนทางสังคม ทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า มีพยาบาลแนะนำให้ท่านเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือน อยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าในทางปฏิบัติ พยาบาลได้ให้คำแนะนำเป็นมาตรฐานคุณภาพการบริการที่ดี ส่วนแรงสนับสนุนทางสังคมต่ำที่สุดคือ พยาบาลแนะนำไม่ให้ใช้นมขวดและหัวนมหลอกแก่ลูก เนื่องจากการแนะนำการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ หมายถึงการดูดจากเต้าเป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นประเด็นที่ต้องเพิ่มความเข้าใจ ให้ข้อมูลที่มีเหตุผลให้ครบถ้วนและทบทวนในการบริการคลินิกนมแม่ต่อไป

3. ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ความรู้ของมารดามีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 6 เดือน Mardhika et al., (2022) กล่าวว่า อุปสรรคในการเริ่มให้นมบุตรในช่วง 4 สัปดาห์แรกหลังคลอด เช่น น้ำนมไม่พอ ลูกไม่ยอมดูดนมแม่ เต้านมอักเสบหรือหัวนมแตก มารดาที่ขาดความรู้จะมีปัญหาเรื่องเต้านมคัด เกิดความไม่สุขสบายหรือมีน้ำนมไม่เพียงพอ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ครบ 6 เดือน มารดาต้องใช้ความอดทนอย่างมาก ประสบการณ์ในช่วงนี้มีผลต่อการตัดสินใจที่จะเลี้ยงดูบุตรด้วยนมแม่ต่อไปหรือไม่ หากมารดาที่ขาดการส่งเสริมความรู้ สนับสนุนและช่วยเหลือในการให้นมบุตรหลังคลอด ก็มีแนวโน้มที่จะหยุดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ รวมถึงเวลาที่ลูกดูดนมแม่ครั้งแรกหลังคลอด มารดาที่ให้ทารกดูดนมแม่เร็วจะส่งผลต่อผลลัพธ์ที่ดีในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เนื่องจากการเริ่มต้นดูดเร็วจะเป็นการกระตุ้นให้น้ำนมมาเร็วขึ้น เพราะการดูดจะช่วยกระตุ้นการสร้างฮอร์โมนที่ช่วยสร้างน้ำนม (prolactin) และฮอร์โมนช่วยหลั่งน้ำนม (oxytocin) (นิตยา สีนสุกใส, 2557; เกรียงศักดิ์ จีระแพทย์, 2565) ความรู้เกี่ยวกับเรื่องปริมาณน้ำนมไม่เพียงพอในวันแรกหลังคลอดนั้น เป็นปัญหาที่พบบ่อย ทำให้มารดาหลายคนล้มเลิกหรือเกิดความไม่ต่อเนื่องในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ นวพร มามาก และ กมลรัตน์ เทอร์เนอร์ (2559) กล่าวว่า เหตุผลหลักของการเสริมนมผสมคือ

ปริมาณน้ำนมไม่เพียงพอ (55%) มารดามีอาการเหนื่อยล้า (21%) และมารดาเจ็บเต้านมและหัวนม (10%) นอกจากนี้ยังพบว่า มารดาที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาปริมาณน้ำนมไม่เพียงพอ จะเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่น้อยกว่า 6 เดือน โรงพยาบาลตราดเป็นโรงพยาบาลสายใจรักแห่งครอบครัว มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ฉะนั้น มารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราดทุกราย จึงได้รับความรู้เรื่องนมแม่ทุกราย รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ฝากครรภ์ จนถึงหลังคลอด เมื่อศึกษาขนาดความสัมพันธ์เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวย 6 เดือนพบว่า คนที่มีความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ระดับสูงจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยครบ 6 เดือนมากกว่า 2.738 เท่า ของคนที่มีความรู้ ต่ำ-ปานกลาง เนื่องจากในกลุ่มมารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยครบ 6 เดือน มีความรู้ว่านมแม่เป็นอาหารที่ดีที่สุดสำหรับทารก (Kofi, Enoch & Francis, 2023) เป็นการเริ่มต้นการสร้างเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี เมื่อได้รับความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ประโยชน์ของนมแม่อย่างครอบคลุม และเข้าใจทุกประเด็นจึงสามารถนำไปใช้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยจนครบ 6 เดือน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมยุรา เรืองเสรี (2560) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยอย่างน้อย 6 เดือน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของนมแม่และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือน ดังนั้นการให้ความรู้ จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นและสำคัญมากที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยครบ 6 เดือน พยาบาลเป็นบุคลากรที่สำคัญ จะต้องให้ความสำคัญในการวางแผนการพยาบาลเพื่อสร้างความรู้ และสนับสนุนให้มารดาสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวย 6 เดือนอย่างยั่งยืนต่อไป ส่วนทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และแรงสนับสนุนทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวย 6 เดือน ทั้งนี้อาจเนื่องจกมารดาหลังคลอดมีความพร้อมในมีบุตรและการตั้งครรรภ์ ด้วยระบบงานฝากครรภ์โรงพยาบาลตราดมีการนัดเข้ากลุ่มโรงเรียนพ่อแม่และครอบครัวได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับฟังคำแนะนำและส่งเสริมการมีบุตรและเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การศึกษาคั้งนี้แตกต่างจากผลวิจัยของ สินี กะราลัย และคณะ (2564) พบว่า ทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นปัจจัยเดียวที่สามารถทำนายความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($B = 0.249, p < 0.05$) งานวิจัยของ Mardhika et al. (2022) พบว่า ทัศนคติส่งผลต่อ การคาดการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และงานวิจัยของ ฐิตราพร สัจจาสังข์ และ สิทธิพงษ์ ศิริประทุม (2563) พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและจากพยาบาลมีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ 3 ด้าน คือ

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ใช้ในการพัฒนาการให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวย 6 เดือน ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลตราด ของพยาบาล บุคลากรที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจ
2. ด้านการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้สำหรับงานวิจัยทางการพยาบาลในการศึกษาเชิงลึกหรืองานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และพัฒนาต่อยอดเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
3. ด้านการศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการให้ความรู้แก่นักศึกษาพยาบาลที่มาฝึกงานโรงพยาบาลตราด ให้ตระหนักถึงการให้ความรู้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระยะฝากครรภ์ถึงหลังคลอด

เอกสารอ้างอิง

กรมอนามัย. (2566). *ร้อยละของเด็กแรกเกิด - ต่ำกว่า 6 เดือน กินนมแม่อย่างเดียว*.

https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/report.php?source=pformatted/format1.php&cat_id=bebf866fceaef84c4078965eaf619565&id=4164a7c49fcb2b8c3ccca67dcd28bd0

เกรียงศักดิ์ จีระแพทย์. (2565). ทำอุ้มดูนมแม่. ใน *เพิ่มศักดิ์ สุขเมฆศรี, โสภภาพรรณ เงินฉ่ำ และ อรุณพันธ์ เจริญผล (บ.ก.), วิถีปฏิบัติรูปแบบปัจจุบันในการดูแลปริกำเนิด (น. 87-92).* บริษัท ธนาเพรส จำกัด.

จิรนนท์ วีรกุล. (2559, 21กรกฎาคม). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวมานาน 6 เดือน ในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวร. *การประชุมวิชาการระดับชาติ "นเรศวรวิจัย" ครั้งที่ 12 : วิจัยและนวัตกรรมกับการพัฒนาประเทศ (กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ).* มหาวิทยาลัยนเรศวร.

เจตพล แสงกล้า และ ภาณี วงษ์เอก. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว*. มหาวิทยาลัยมหิดล. จิตราพร สัจจาสังข์ และ สิทธิพงษ์ ศิริประทุม. (2563). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอด* โรงพยาบาลชุมแพ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น.

ทะเบียนตัวชี้วัดโรงพยาบาลตราด. (2566). *สถิติมารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน* โรงพยาบาลตราด. ฐานข้อมูลมารดาหลังคลอดในเขตอำเภอเมืองตราด.

นิตยา สีนสุกใส. (2557). *ความสำคัญและประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่*. ห้างหุ้นส่วนจำกัด พีริ-วัน.

นภาพร มามาก และกมลรัตน์ เทอร์เนอร์. (2559). บทบาทพยาบาลกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสามีหรือญาติเพื่อความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่. *วารสารกองการพยาบาล, 43(3), 114-126.*

ภาวิน พัวพรพงษ์. (2566). *เครื่องมือในการวัดทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่*. <http://guruobgyn.com> ภัทรพร ชูประพันธ์, วิณา เทียงธรรม และปาหนัน พิษยภิญโญ. (2557, 28 มีนาคม.). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของแม่ในเขตภาคกลางตอนล่าง. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 15.* มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มยุรา เรืองเสรี. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวอย่างน้อย 6 เดือน ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์, 6(1), 37-48.*

ศุภญ์เทคโนโลยีสารสนเทศโรงพยาบาลตราด. (2566). *สถิติผู้ใช้บริการคลอดโรงพยาบาลตราด*.

ฐานข้อมูลผู้ใช้บริการคลอดที่โรงพยาบาลตราด.

สมชาย โอวัฒนาพานิช. (2558). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่*.

โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช จังหวัดลพบุรี. *โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช*.

สินี กะราลัย, อัมพร เนียมกุลรักษ์, สาวิกา ใจบริสุทธิ์กุล และ รัชนิกร พยัคฆะโส. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวของมารดาที่มีบุตรคนแรก. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 29(3), 56-63.*

อิงหทัย ดำจตุติ และ ศศิกันต์ กาละ. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนอย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาทำงานนอกร้าน. *วารสารผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI กลุ่มที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 9(1), 108-117.*

- Amellia Mardhika, Agus Sulistyono, Arina Qona'ah, Iswatun Iswatun, Joko Susanto, Anestasia Pangestu Mei Tyas. (2022). Factors of Mother's Success in Exclusive Breastfeeding. *Malaysian Journal of Medicine and Health Sciences*, 18(SUPP2), 181-187.
- Best, John W. (1977). *Research in Education*. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc.
- Bloom, B. S., Madaus, G. F., & Hastings, J. T. (1971). *Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. New York: McGraw-Hill.
- Kofi M., Enoch A., & Francis O. (2023). Mother's knowledge as a dominant factor for the success of exclusive breastfeeding in Indonesia. *Healthcare in Low-resource Settings*, 11(s1).
- Nada A. (2021). *Determinants of Successful Exclusive Breastfeeding for Saudi Mothers: Social Acceptance Is a Unique Predictor*. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28882162/>
- Polit, D.F., Beck, C.T.& Hungler, B.P. (2001). *Essential of nursing research: Method, appraisal, and utilization*_(5th ed.). Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkings.